HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא אימא לא צריכא א"ר אלעזר משום בר קפרא אומר היה רבי מאיר איברי עולה שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמה וסודרן [א]ואפילו בשבת מאי קמ"ל תנינא בכל יום היו שם ארבע מערכות א"ר אבין לא נצרכה אלא לפסולין ודוקא שמשלה בהן האור אבל לא משלה בהן האור לא איכא דאמרי אחד כשירין ואחד פסולין אי משלה בהן האור אין ואי לא לא ואפילו בשבת תנינא והיום חמש אמר רב אחא בר יעקב איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי היכא דחל יום הכפורים להיות אחר השבת [ב]דחלבי שבת קרבין ביוה"כ אבל באמצע שבת לא קמ"ל אמר רבא [ג]מאן האי דלא חייש לקמחיה הא בכל יום תנן קשיא ופליגא דרב הונא דאמר תחילתו דוחה סופו אינו דוחה גופא אמר רב הונא [א]תמיד תחילתו דוחה סופו אינו דוחה מאי אינו דוחה רב חסדא אמר דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה [ד](ורבא) אמר [ב]דוחה את הטומאה ואינו דוחה את השבת °אמר ליה אביי [ה](לרבא) לדידך קשיא ולרב חסדא קשיא לדידך קשיא מאי שנא טומאה דכתיב [1]במועדו [ו]ואפי' בטומאה שבת נמי במועדו ואפי' בשבת ולרב חסדא קשיא מאי שנא שבת דכתי' במועדו אפי' בשבת טומאה נמי במועדו ואפי' בטומאה אמר ליה לא לדידי קשיא ולא לרב חסדא קשיא לדידי לא קשיא סופו כתחילתו

טומאה

אבל מהאי גיסא. דפתח לא ואע"ג דצד מערבי הוא: הכי גרסינן **אומר היה ר"מ איברי עולה שניתותרו כו'.** ולא גרסינן עולת [א] חול דאי גרסי' ליה מאי תנינא דקא פריך ליה הא אתא לאשמועינן שבת ואם תאמר הכי פריך ליה בכל יום תנן ואפילו בשבת דהא הדר פריך ליה תו אפילו בשבת פירקא אחריתי: **מאי קמ"ל.** דקאמר עושה להן מערכה בחול תנינא בכל יום היו שם ד' מערכות וחדא מינייהו לאיברים שניתותרו: **לפסולין.** הנך דאם עלו לא ירדו: **שמשלה בהן האור.** דמההיא שעתא נעשו לחמו של מזבח: **תנינא היום חמש.** והרי יוה"כ כשבת וקתני דאיברי תמיד של ערב יוה"כ עושה להן מערכה ביוה"כ: **בכל יום.** היו ארבע מערכות תנן ואפילו שבת במשמע: **ופליגא דרב הונא.** אדבר קפרא ואדרבא דאמר בכל יום דמתניתין דווקא הוא ואפי' בשבת דרב הונא סבר בכל יום לבר משבת: **תחילתו דוחה.** תמיד של שבת נשחט בשבת וקרב בשבת: **סופו אינו דוחה.** תמיד של ערב שבת אין אבריו נקטרין משתחשך אלא מעלן מבעוד יום: הכי גרסינן **גופא אמר רב הונא כו': מאי אינו דוחה.** אינו דוחה את הטומאה הקטר חלבים ואימורין אלא זריקת דמו בלבד. לישנא אחרינא תחילתו הקטר חלבים סופו איברים שניתותרו מבערב וזה שמעתי והראשון נראה בעיני:

טומאה

אבל דהאי גיסא ודהאי גיסא אימא **לא צריכא.** נהי דמסיק הכא דאפי' דהאי גיסא ודהאי גיסא כשר הני מילי דיעבד אבל לכתחילה בעינן כנגד הפתח כדמשמע בזבחים ריש פרק קדשי קדשים (דף נח.) וא"ת מאי איצטריך קרא למימר דלא מעכב אי שקיל להו שלא כנגד הפתח מהיכא תיתי עיכובא והלא לא שנה עליו הכתוב לעכב ואי מדכתיב חוקה לרבי יהודה דאמר (לקמן דף ס.) לא קאי חוקה אלא אדברים שנעשים בבגדי לבן בפנים למה לי קרא וי"ל כיון דהוי לצורך פנים כפנים דמי מידי דהוה אקטורת שחפנה קודם שחיטת הפר דלא עשה ולא כלום אפי' לר' יהודה דלצורך פנים כפנים דמי: **אבל** לא משלה בהן האור **לא.** לאו דווקא פסולין הוא הדין אפי' כשרין אי לא משלה בהן האור לא דקאמר [ז]עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ומקשים והאמר בפ"ק דשבת (דף כ.) בכל מושבותיכם למישרי איברים ופדרים הוא דאתא ועל כרחך היינו איברים ופדרים דחול דאי של שבת מעולת שבת בשבתו נפקא ותירץ הרב רבי יוסף פור"ת זצ"ל דלמישרי איברים ופדרים היינו של שבת דאי מעולת שבת בשבתו ההיא מיירי בשחיטה וזריקה ולא נהירא לר"י דא"כ היכי גמרינן מיניה בפרק אלו קשרים (שם דף קיד.) דחלבי שבת קרינן ביו"ט או ביוה"כ ואי קרא בשחיטה וזריקה איירי אטו קרבן שבת נשחט בי"ט וביוה"כ אלא על כרחך אהקטרת תמיד דשבת דרשינן גופיה מקרא כדדרשינן בפרק אלו דברים (פסחים דף סו.) עולת שבת על עולת התמיד מכלל דתמיד דחי שבת ומסתמא בכל [ח]קרבנותיו קאמר ומיתורא דבשבתו דרשינן חלבי שבת קרינן ביו"ט או ביוה"כ למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה אלא נראה לריב"א ולר"י דהא דאמר ולא עולת חול בשבת היינו בלא משלה בהן אור וההוא דלמישרי איברים ופדרים הוא דאתא במשלה בהן האור וא"כ הא דקאמר הכא ללישנא קמא דווקא משלה בהן האור ודווקא פסולין אבל כשרין לא לא בעי למימר אבל כשרין אפילו לא משלה בהן האור אלא ה"ק אבל כשרין לא איצטריך למימר דשרי היכא דמשלה בהן האור ומיהו אפי' ללישנא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן האור דווקא ומיהו יכולני ליישב שלא יקשה לפירוש הרב פורת דודאי אי לא הוה כתב קרא דלא תבערו למישרי איברים ופדרים מקרא דעולת שבת בשבתו לא הוה דרשינן אלא שחיטה וזריקה דמעכבי אבל הקטרה לא כיון דיכולין להמתין עד הלילה והא דכתיב עולת שבת בשבתו הוה דרשינן ליה הכי אם נאנסו ולא שחטו תמיד של שבת ושחטו[ט] אותו ביוה"כ ולמר ביו"ט היכא דחל יוה"כ או יו"ט אחר השבת אבל בתר דנפקא לן מלא תבערו למישרי איברים ופדרים בתמיד של שבת מהשתא מוקמינא קרא דעולת שבת בשבתו אף לאיברים ופדרים לומר דחלבי שבת קרינן ביוה"כ או ביו"ט למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וצריך לומר לפי' כמו כן דמודה הוא דאפי' דחול שרי בשבת היכא דמשלה בהן האור כדמשמע בשמעתין לכ"ע ולכל הפי' נ"ל דוחק שאנו צריכין לפרש ללישנא קמא דהכא דקאמר לא נצרכה אלא לפסולין דפסולין דנקט לאו דווקא וה"ה כשרין אלא דבכשרין לא איצטריך לאשמועינן ונראה לי דהא דאמר ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביו"ט היינו בליל שבת או בליל יו"ט דלא ניתנו שבת ויו"ט לדחות בההיא שעתא אלא שום קרבן והא דאמר למישרי איברים ופדרים הוא דאתא איכא לאוקמי קרא לדמיסתבר דהיינו סמוך לבקר כי מסדר מערכה דיומיה וכיון דבלאו הכי מבעיר את המערכה לצורך תמידין דיומא אמרינן דקרא דלא תבערו אתא למישרי איברים ופדרים דחול שניתותרו ואפי' לא משלה בהן האור כשרין ללישנא קמא דהכא ופסול במשלה בהן האור ולאיכא דאמרי אחד [י]כשירה ואחד פסולה דווקא משלה בהן האור והא דאמר חלבי שבת קרינן ביוה"כ וביו"ט היינו אפילו בתחילת הלילה מעלן ומקטירן מה שאין כן בעולת חול ביוה"כ וביו"ט: **תחילתו** דוחה וסופו אינו דוחה רב חסדא אמר דוחה את השבת כו'. פרש"י תחילתו תמיד שחיטה וזריקה דוחה את הטומאה סופו דהיינו הקטרתו אינו דוחה הטומאה אבל שבת דוחה אפילו סופו ורבה אמר תחילתו דוחה תמיד של שבת שחיטה וזריקה דוחה את השבת וקרב בשבת סופו תמיד של ערב שבת אינו דוחה דאין איברים נקטרים משתחשך אלא מעלן מבעוד יום וזה הפי' תופס עיקר והקשה ר"י דהתנן בפרק כיצד צולין (פסחים דף עו:) חמשה דברים באין בטומאה ועל כרחך אפילו הקטרת אימורים קאמר מדקאמר ואינן נאכלין בטומאה מכלל דכל השאר בא בטומאה שחיטה וזריקה והקטרה ועוד דהקתני בהדייהו עומר דהיינו הקטרה ולעיל נמי בפ"ק (דף ו.) אמרינן היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו וכו' עד אומרים לו הוי פקח ושתוק אלמא הקטרה היא בטומאה מיהו י"ל דלא קשה דהקטרת קומץ דמנחה במקום זריקת דם דזבח וכי היכי דזריקה דוחה טומאה הכי נמי הקטרת קומץ כדאמר בזבחים בפ"ק (דף יג:) מקטיר נמי היינו זורק ומאין נאכלין בטומאה ניחא דיש לומר דנקט לישנא דשייך בכולהו דכולהו אין נאכלין בטומאה אבל לענין הקטרה יש מהן שנקטרת בטומאה כגון מנחת העומר ומיהו קשה דרב חסדא מפרש למילתא הכל בתמיד דכל יומא ויומא תחילתו שחיטה וזריקה דוחה הטומאה סופו אינו דוחה טומאה דהיינו הקטרה ולא איירי באיברים שניתותרו ורבה מפרש תחילתו דוחה שבת תמיד דשבת סופו אינו דוחה איברים שניתותרו ועוד מאי קאמר תחילתו דוחה שבת שחיטה וזריקה אפי' סופו נמי דחי שבת הקטרה דתמיד דשבת ועוד דלרבה דתחילתו דוחה

שבת

מסורת הש"ס

א) [עי' תוספות מנחות מ: ד"ה תכלת], ב) [שבת קיג. סוכה נד:], ג) [פסחים פד. ע"ש פרש"י סוכה נד. ע"ש פרש"י יבמות מב: ע"ש פרש"י], ד) [צ"ל רבה וכ"א בתוס' דהכא ד"ה תחילתו], ה) [צ"ל לרבה], ו) [פסחים עז. מנחות עב:], ז) [פסחים פג: ע"ש תוס' ד"ה ולא. וכאן בתוי"ט], ח) צ"ל הקרבנותיו, ט) בס"א: ישחטו, י) צ"ל כשרין ואחד פסולין,

תורה אור השלם

1. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב

גליון הש"ס

גמרא אמר ליה אביי לרבא לדידך קשיא. כעין זה עירובין דף מט ע"ב בפסחי' דף לג ע"ב ב"ב דף קכד ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג אומר כו' ולא גרסינן עולת שבת דאי גרסינן ליה:

מוסף רש"י

דחלבי שבת. של תמיד של בין הערבים, קרבין ביוה"כ. שחל במוצאי שבת (סוכה נד:). **דלא חייש לקמחיה.** למה שהוא טוחן ומוציא מפיו, כלומר לדיבורו (יבמות מב:) למה שהוא טוחן, אם חטין אם פסולת (פסחים פד.) טוחן ומוציא סובין ואינו חושש, כלומר מרבה דברים (סוכה נד.). **במועדו.** משמע לא יעבור זמנו ואפילו הן טמאין ואפילו הוא שבת (פסחים עז.).

תוס' ישנים

אבל מהאי גיסא ומהאי גיסא אימא לא צריכא. וא"ת מדאמרינן בזבחים פרק קדשי קדשים [נח, א] ביררו משם עצי תאנה יפין למערכה שניה של קטרת כנגד מערבית דרומית משוך קימעא כלפי צפון כו', ומוכח התם דבעינן שתהא המערכה מכוונת ממש כנגד פתח של היכל לפני ה' ממש. ומצינו למימר דהתם למצוה. ומיהו רש"י יפה פירש דס"ד דההיא מערכה גופה שהיא לפני ה' [ממש, האי גיסא (מצינו) [מצפון] ומדרום [האי] גיסא לא, צריכא]. **אפילו בשבת.** הקשה רבינו יעקב מדתניא בשבת פרק במה מדליקין [כד, ב] ובפרק (כל כתבי) [ר' אליעזר דמילה קלג, א] ובפסחים פרק כיצד צולין [פג, ב] עולת שבת בשבתו ולא עולת חול ביום טוב. ועוד קשה על הך ברייתא דכיצד צולין מהך דרשא דסוף פ"ק דשבת [כ, א] דמוקמי ליה לקרא דלא תבערו אש בכל מושבותיכם למישרי אברים ופדרים שניתותרו מבערב, אלמא עולת חול בשבת שרי. ועל הך קושיא דשבת תירץ ה"ר יוסף דקרא דספ"ק דשבת דבכל מושבותיכם לא אתא אלא למישרי איברים ופדרים של תמיד שבת עצמו, דס"ד כיון שיכול להמתינם עד הלילה של מוצאי שבת שלא ידחו שבת עצמו. ואין נראה דקשה משמעתין דהכא כדפרישית, ועוד דפשט עולת שבת בשבתו משמע שיכולין להקטיר כל איברי התמיד בשבת ולא צריך קרא אחרינא, ואפילו רבה ורב חסדא דפליגי לקמן בשמעתין היינו דוקא לענין מערכה בפני עצמן אבל בדחיית שבת במערכה גדולה לא אשכחן דפליגי. ואומר רבינו יעקב וכן פירש ריב"א דלא קשה מידי, דהכא והתם דסוף פ"ק דשבת מיירי לענין איברים ופדרים שמשלה בהם האור מערב שבת דנעשו לחמו של מזבח כדאמרינן הכא במשלה בהם האור, ואפילו ללישנא דמפליג בין כשרים בין פסולין לענין משלה בהם האור, היינו לענין מערכה בפני עצמן אבל לא לענין דחיית שבת. וא"ת האי דקאמר בסמוך במועדו ואפילו בשבת [אמאי] לא מייתי קרא דבמושבותיכם. י"ל דמהתם לא שמעינן עיקר דחיית התמיד אלא מג"ש דבמועדו במועדו ילפינן ליה בפרק אלו דברים [פסחים סו, א], וממושבותיכם שמעינן דכיון שמשלה בהם האור נעשו לחמו של מזבח כתמיד עצמו. **ואפילו בשבת תנינא.** מדקאמר ואפילו בשבת משמע ליה דתרי מילי נינהו. **תנינא.** ואפילו דתנינן בכשירין ולא בפסולין מ"מ כיון דאשכחן [דפסולין] דכי משלה בהם [האור הוו ככשרין, מסתבר שאין חילוק בזה בין חול לשבת]. **ופליגא דרבי הונא כו'.** אליבא דרבא דמפרש דוחה את הטומאה ולא את השבת קאמר דפליגא, אבל לרב חסדא דמפרש דוחה את השבת לא פליגא. **תחילתו דוחה.** פי' רש"י [פסחים סח, ב] שהרי הקטר חלבים ואיברים כשירין כל הלילה [ו]אין ממתינין להם עד שתחשך גבי פסח שחל להיות בשבת, ועוד [מאי] קאמר שבת דתחילתו לאו בר מידחי שבת כו', אלא בשל ע"ש מיירי. אבל קשה לרבינו דקאמר סופו דלאו עיקר כפרה הוא לא דחי טומאה, והא תנן בפרק כיצד צולין [שם עו, ב] חמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה, אלמא אפילו הקטרה דוחה טומאה, ותניא נמי לעיל בפ"ק דיומא [ז, א] היה מקריב מנחת פרים אילים וכבשים ונטמאת בידו כו' אומר לו הוי פיקח ושתוק, ועוד קשה כי לפירוש רש"י לא הוי השתא סופו לענין טומאה כניתותרו כמו לענין שבת. אבל אין להקשות אם אין הקרבתו דוחה טומאה איך יזרק הדם לר' יהושע דאמר אם אין בשר אין דם, דמצינו למימר דנטמא חלב קודם זריקה אז דוחה טומאה (לפי) הקרבתו, אבל נטמא אחר זריקה שנגמרו עבודות הדם אז לא ידחה טומאה. וכפי' רבותיו של רש"י הוא עיקר. **במועדו אפילו בשבת.** תימה לרבינו דהכא ובפרק אלו דברים [שם סו, א] מפיק ליה מבמועדו ואילו בפרק כיצד צולין [שם עו, ב] ה' דברים באין בטומאה מפיק ליה ממועדיכם, ולא ידענא מאי קשה דבתמיד ופסח מפקי התם ודאי מבמועדו, אבל שאר קרבנות ציבור נפקא לן ממועדיכם. **במועדו ואפילו בשבת.** לאו ממשמעותא דריש הכי אלא מעולת שבת בשבתו נפקא לן בפרק אלו דברים [שם] דתמיד דחי שבת ופסח ילפינן מג"ש מועדו מועדו, ושאר קרבנות ציבור ילפינן ממועדיכם.

תוס' ישנים (המשך)

בשם רבותיו תחילתו הקטרת איבריו, סופו איברים שניתותרו. וקשה לר"ש דמדקאמר לקמן בסמוך תחילתו דעיקר כפרה דחי, והיכי קרי עיקר כפרה להקטר איברים (אלא) [הלא] אין כפרה אלא בדם. ואין נראה לרבינו קושיא, דהא קרי ליה שפיר עיקר כפרה כיון שהוא מקטיר גוף הקרבן ועיקרו, והכי נמי אשכחן לעיל סוף פרק שני [כו, ב] גבי מניין להפשט וניתוח שכשירין בזר, ואכתי איצטריך סד"א כיון דלאו עבודה דמעכבא כפרה היא לא תיבעי כהונה, קמ"ל דבעיא כהונה, משמע אבל הפשט וניתוח [ד]מעכבא כפרה ודאי בעי כהונה. ואפילו לפי' אחר שפיר' לעיל שאין משם ראיה, מ"מ כיון שהקטרה הוא עיקר גוף הקרבן ודחי גם טומאה קרי ליה שפיר מעכב כפרה. אבל רש"י מפרש מפי עצמו תחילתו כגון שחיטה וזריקה של תמיד השבת, סופו כגון איברים שניתותרו מערב שבת דמתמיד של שבת [לא] קאמר, דהא אין שום אמורא חולק דפשיטא דדחי כדאמרינן באלו דברים

עין משפט נר מצוה

מז א ב מיי' פ"א מהל' תמידין הלכה ז:

רבינו חננאל

א"ר אלעזר משום בר קפרא, אומר היה רבי מאיר איברי עולות שנתותרו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן ואפילו בשבת. מאי קמ"ל תנינא כו'. אמר רבינא לא נצרכה אלא לפסולין כו' ודברים פשוטין הן. ובא רב אחא ואמר אצטריך, סד"א הא דתנינן היום חמש מערכות אחת מהן לר' מאיר לאברין ופדרין שלא נתאכלו מבערב היכא דחל יום הכפורים להיות אחר השבת, דחלבי שבת קריבין ביום הכפורים. אבל באמצע שבת אם חל יום הכפורים אימא לא א"ר מאיר שעושה מערכה לאיברים ופדרין, קמ"ל ר' אלעזר אפילו בשבת. ובא רבא ואמר זה הטעם אין צורך להיאמר דהא בכל יום תנן בין בשבת בין בחול הדין אחד. ואמרינן כי האברין של עולות הנותרין מן החול עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן ואפילו בשבת, פליגא עליה הא דרב הונא דאמר תמיד תחילתו דוחה סופו אינו דוחה ואילו האברים שנותרו סופו הן, מאי סופו אינו דוחה. רב חסדא אמר אינו דוחה טומאה אבל שבת דוחה. רבה אמר סופו אינו דוחה שבת אבל טומאה דוחה. ואקשינן עלייהו והא במועדו כתיב ביה בתמיד, מאי שנא טומאה מאי שנא שבת אי דחי הא דחי הא. ופריק רבה לדידי האי דכתיב במועדו בתמיד לא קשיא, אנא מקישנא סופו לתחלתו,